

[Duetoft]

sagt i de sidste mange år, og det er derfor, at i alt fald nogle ude i landet er ved at være dødrætte af at høre på den argumentation.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne sige, at det er absolut nødvendigt, hvis man skal føre den udgiftspolitik, som er nødvendig af hensyn til landets økonomi, at man behårdt bruger det udgiftspolitiske måltal som et styringsinstrument. Og i det omfang vi bevilgede ekstra penge under finanslovdiskussionen, skaffede vi dem jo også, hr. Duetoft, og det var netop det, der var pointen, at i det omfang vi måtte give indrømmelser på nogle punkter, skaffede vi sammen med de samme partier pengene et andet sted, sådan at det udgiftspolitiske måltal blev holdt.

Det var netop den bekræftelse, hr. Duetoft bad mig om at give, og den giver jeg fuldt og helt. Hvis jeg har udtrykt mig sådan, at det kunne misforstås, beklager jeg det. Der er ingen som helst tvivl om, at i de finanslovforhandlinger, vi har haft, har CD været med til at anvise betaling for de ting, der er blevet bevilget, fuldt og helt. Det var også derfor, at jeg udtrykte forventning om, at det ville CD være med til næste år, således at finansieringen af dette lovforslag i givet fald, hvis det bliver gennemført, også bliver dækket, og at CD vil medvirke til det. Det var faktisk en positiv forventning baseret på de hidtidige erfaringer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 155:

Forslag til lov om uddannelse af pædagoger.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 6/3 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Else Marie Mortensen (S):**

Da Socialdemokratiets ordfører for forslaget til lov om uddannelse af pædagoger, hr. Frank Jensen, desværre er gået inde i Nordjylland, er det blevet min opgave at holde ordførertalen, som hr. Frank Jensen har forfattet på Socialdemokratiets vegne.

SU-udgifterne til de enkelte uddannelser er åbenbart blevet hele det omdrejningspunkt, som den nuværende undervisningsministers uddannelsespolitiske tænkning drejer sig om. De uddannelsespolitiske reformer bygger ikke længere på kvalitative vurderinger af uddannelsernes indhold og formål, men derimod på SU-udgifternes omfang. Dette fænomen så vi ved tilblivelsen af den nye markedsøkonomiuddannelse, og det skinner klart og tydeligt igennem, at undervisningsministerens interesse i forbindelse med tilblivelsen af det foreliggende lovforslag er den afledte besparelse på samlet 50 mio. kr., vi ser i SU-sammenhæng.

Det er brandærgeligt, fordi denne unode i undervisningsministerens adfærd, som er blevet smuglet ind i uddannelsesplanlægningen, overskygger de i øvrigt konstruktive og perspektivrige forandringer, som blev resultatet af Eva Caspersen-udvalgets arbejde. Æren for resultatet er ikke ministerens, der med udvalgets meget snævre sammensætning af kommissoriet stort set havde lagt gift ud, inden betænkningen om en fælles pædagoguddannelse havde set dagens lys. På trods af disse helt utålelige forhold vil Socialdemokratiet søge at holde fast i de principielle uddannelsespolitiske perspektiver i behandlingen af lovforslaget, sådan som det nu ligger på Folketingets bord.

Ideen om en sammenlægning af de tre nuværende pædagoguddannelser til en fælles uddannelse med udvidelse af studietiden er ikke af ny dato for os. Vi har også tidligere i Socialdemokratiet været meget optaget af tanken, vi har debatteret den gennem de sidste 20 år med jævne mellemrum.

Vi er meget enige med udvalget i, at den fælles uddannelse vil øge fleksibiliteten og den omstillingsparathed, som vi finder er nødven-

[Else Marie Mortensen]

dig hos den pædagogiske arbejdskraft fremover. En fælles pædagoguddannelse vil kunne danne rammen om den fælles faglige kerne i de tre nuværende uddannelser og give gode muligheder for en videreudvikling og videreuddannelse.

Fremtidig uddannelsesplanlægning vil i langt højere grad være bygget op omkring bredere grunduddannelser, hvor den senere specialisering vil knytte an til den fremtidige placering på arbejdsmarkedet med voksende behov og mulighed for efter- og videreuddannelse. Det er baggrunden for, at jeg på Socialdemokratiets vegne i dag kan melde positivt ud på selve grundideen om en enhedsuddannelse for pædagoger.

Vi kan altid diskutere graden af løbende specialisering inden for fællesuddannelsen. Betænkningen foreslår, at mindst et af praktikopholdene bliver inden for specialområdet, det vil vi fra Socialdemokratiets side fastholde i det videre forløb; det er en klar nødvendighed for at tilgodese de specielle krav, der stilles til medarbejdere i institutioner for folk med psykiske og fysiske handicap.

Det forslag, der helt har overskygget de mere visionære uddannelsespolitiske perspektiver, har været indførelsen af lønnet praktik. Tiden tillader desværre ikke, at jeg går i dybden med de betæneligheder, der næres omkring den lønnede praktik. Jeg skal dog medgive, at der også kan fremføres saglige argumenter, der kan tale for lønnet praktik.

I denne debat vil Socialdemokratiet klart være optaget af det uddannelsesmæssige perspektiv; kan man fastholde det og eventuelt udbygge det ved indførelse af et egentligt ansættelsesforhold, vil vi meget gerne bidrage hertil. Det er klart, at det er det perspektiv, der skal være det styrende, og ikke ønsket om at opnå en SU-besparelse. Men vi vil gerne på nuværende tidspunkt slå fast, at institutioner, der ikke ønsker eller ikke findes egnede til at modtage lønnede praktikanter, ikke skal udsættes for en nednormering, for at andre institutioner kan modtage praktikanter og på den måde opnå en opnormering. Forældrebetalingen på op mod 35 pct. gør, at praktikpladssituationen ikke kan sammenlignes med andre praktikuddannelser. Vi savner også en forklaring på, hvilke institutioner der skal betale praktikløn for praktikanter i børnehaveklasser på skolerne.

Lovforslaget om en fælles pædagoguddannelse løser ikke problemet for de op imod 25.000 uuddannede på det pædagogiske arbejdsmarked. Forslaget om etablering af en overgangsmerituddannelse er spændende, men løser ikke det store uddannelsesmæssige efterslæb for pædagogmedhjælperne. Socialdemokratiet ønsker dette perspektiv inddraget under udvalgsbehandlingen.

På den uddannelsesmæssige side indeholder lovforslaget et klart ønske om en kraftig eksamensstyring; vi er ikke imod, at der stilles krav til lærere og studerende, og vi er ikke imod ekstern censorering, men vi er imod eksamener, som er løsrevet fra undervisning og undervisningsform. Vi ønsker ikke, at evalueringen skal tage overhånd, og den skal ikke have karakter af stopprøver. Den styringsmæssige del lider under den sædvanlige skavank: De demokratiske indflydelseskanaler for studerende, og medarbejdere er alt for vagt formuleret i lovforslaget. Det skal strammes op.

Ministerens lovforslag rejser langt flere spørgsmål, end det giver svar; der er alt for mange gummiparagraffer i lovteksten. Socialdemokratiet kan således ikke umiddelbart på det foreliggende grundlag tilslutte sig ministerens lovforslag, men vi vil gerne bidrage til et konstruktivt udvalgsarbejde, der kan skabe større klarhed over indholdet i og konsekvenserne af loven. Det er vores håb, at vi igennem dette arbejde kan bringes til at stemme for det endelige lovforslag, som måtte komme ud af udvalgsarbejdet.

John Vinther (KF):

Da mit partis ordfører, fru Eva Møller, desværre er forhindret i at være til stede, skal jeg kort på Det Konservative Folkepartis vegne sige, at vi tilslutter os det fremsatte lovforslag.

Det er af stor betydning for Det Konservative Folkeparti, at lovforslaget følger de tanker og ideer, der blev lagt frem i betænkningen om pædagoguddannelserne fra november måned 1990, hvori man i enighed har forhandlet sig frem til en løsning i et udvalg, som havde repræsentanter både for de berørte fagforeninger og for de kommuner og amtskommuner, som senere skal være med til at føre aftalen ud i livet.

Vi er ligeledes glade for og tilfredse med, at det er lykkedes gennem en omlægning af ud-

[John Vinther]

dannelsen til lønnet praktik i stedet for SU-betalt øvelsespraktik at få mulighed for at forlænge uddannelsen med ca. ½ år, og det er yderligere således, at man kan udvide den effektive uddannelsesetid med 2½ måned. Begge dele tror vi vil være til gavn både for de studerende og for brugerne.

Det er for Det Konservative Folkeparti ligeledes væsentligt, at vi nu lægger tre uddannelser sammen til én, som dog gennem forskellig toning og valg af speciale og praktik giver den studerende mulighed for at vælge sig ind på den retning, han eller hun ønsker at beskæftige sig med senere hen.

Dette, at vi sammenkører tre uddannelser, er med til at hindre blindgyder, og det er et af vore mål i uddannelsessystemet. Vi finder også, at det er godt, at der fremover skal skaffes praktikpladser i samarbejde med amterne og kommunerne på samme måde, som vi kender det fra sundheds- og socialuddannelserne. Det giver en garanti for at få uddannet det antal studerende, der er brug for, så der hverken er tale om over- eller underkapacitet, og også, at de studerende får den rigtige praktiske uddannelse.

Endelig mener vi også, det er fortrinligt, at der kommer samme styringsregler ved disse uddannelser som ved de øvrige uddannelser på tilsvarende niveau; jeg tænker her på uddannelsen til håndarbejds lærer, folkeskolelærer og husholdningslærer.

Vi kan fra Det Konservative Folkepartis side love lovforslaget en hurtig og let gang gennem udvalget.

Anders Mølgaard (V):

Jeg synes, det var en deprimerende og meget lidt konstruktiv tone, der prægede den socialdemokratiske ordførertale. Og jeg synes egentlig, det ville højne respekten for arbejdet her i Folketinget, hvis vi kunne undgå negativ motivsøgning og primitiv personforfølgelse og i stedet diskutere lovforslagets substans. Men desværre siger det noget meget typisk om Socialdemokratiets aktuelle frustrationer.

En fælles pædagoguddannelse i Danmark er snart en realitet, og det er både en glædelig og påkrævet udvikling. Alle pædagoger har principielt samme mål for deres arbejde, uanset om de er ansat i vuggestuer, børnehaver, fritidsklub, skoler eller andre steder. Ét ord dækker kernen i det, nemlig personlighedsudvikling.

Pædagoger skal kunne indgå i et varmt og positivt samarbejde med barnet eller den unge, forældre osv. med henblik på at skabe de bedste mulige betingelser for en god og alsidig personlighedsudvikling.

Der er mange og gode grunde til at skabe en fælles pædagoguddannelse.

For det første er det vigtigt med en generalistuddannelse; kun en generalistuddannelse kan spænde over det dobbelte perspektiv i pædagoguddannelsen.

For det andet er fleksibilitet et af nøglekvalifikationskravene også for fremtidens pædagoger. De ydre rammer for det pædagogiske arbejde forandres så hurtigt, og nye arbejdsfelter banker på døren. De uddannede pædagoger må også kunne deltage i løsning af opgaver, der måske end ikke eksisterer i dag.

For det tredje findes der en fælles faglig kerne i alle pædagogers funktioner, som adskiller sig fundamentalt fra alle andre erhverv.

For det fjerde: En sidste og meget tungtvæjende grund til, at vi hilser en fælles pædagoguddannelse meget velkommen, er det markante opbrud af tidligere tiders sektor- og faggrænser. Heldigvis finder mere og mere pædagogisk arbejde sted på tværs af traditionelle grupper, af børn, unge og voksne samt institutionstyper. Også Berlinmuren i den pædagogiske verden står heldigvis for fald. Barrierer, som spærrer for nytænkning, gør, at grænseoverskridende aktiviteter skrider.

Lovforslaget medfører også en ny uddannelsesstruktur. Det er glædeligt, at uddannelsen forlænges med ½ år til ca. 3½ år; det giver luft til at styrke såvel den teoretiske som den praktiske del af uddannelsen. Uddannelsen tilrettelægges som en vekselvirkning, skifter mellem teori og praksis i forholdet 2:1. Det er specielt glædeligt, at praktikken styrkes markant. Det er meget vigtigt at præcisere betydningen af, at der i alle tre praktikperioder er meget tætte relationer og et positivt samspil mellem praktikstedet og seminarieret. Praktikstedet får samtidig væsentligt ansvar, men også udfordring ved at vejlede praktikanterne i såvel øvelsespraktik som i den lønede praktik.

Generelt vil jeg også præcisere betydningen af, at den enkelte studerende bør have en rimelig indflydelse på sit eget studievalg, valg af praktiksted og speciale og i det hele taget mulighed for at fordybe sig inden for særlige områ-

[Anders Mølgaard]

der. Principielt set er det fornuftigt med et praktikpladsudvalg, som det også er foreslået i lovforslaget. Måske bør vi i det videre udvalgsarbejde opprioritere seminariets indflydelse i praktikpladsudvalgsarbejdet.

Det er også positivt, at de enkelte seminarier får større kompetence, altså større indflydelse og ansvar. Det er også naturligt, at rektorenes ansvar præciseres, og at bestyrelser indføres på de pædagogiske seminarier.

Det er også værd at bemærke, at lovforslaget åbner mulighed for at tilrettelægge særlige uddannelsesforløb for de meget store grupper på det pædagogiske arbejdsmarked, som ganske vist har stor praktisk erfaring, men stort set ingen pædagogisk uddannelse.

Til sidst et par afsluttende betragtninger. Jeg tror, at den nye pædagoguddannelse er et positivt og markant fremskridt. Jeg tror, fremtidens pædagoger vil blive bedre rustet til at klare fremtidens udfordringer. Men en god lov alene skaber ikke gode pædagoger. Det måske vigtigste er, at der også i fremtiden vil være mange unge, som brænder for at give deres medmennesker bedre udviklingsvilkår, unge, som er præget af engagement og pionerånd. Vi må håbe, at pædagoguddannelsen også i fremtiden vil få mange ansøgere med den slags kvalifikationer og menneskelige kvaliteter. Jeg tror det.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Nu afhænger det jo af ørerne, der hører, om man finder vores bemærkninger om besparelserne på 50 mio. kr. på SU-området eller vores bemærkninger om indholdet væsentligst. Hr. Anders Mølgaard kom med sine kommentarer til min ordførertale, men jeg synes, det siger mere om Venstres uddannelsespolitiske tænkning, at det alene er SU, der vækker ministerens opmærksomhed.

Jeg vil gerne tilføje, at det er rigtigt, at en god fælles pædagoguddannelseslovgivning ikke skaber gode pædagoger; det er seminarierne, lærerne og eleverne, der skaber gode pædagoger, ligesom vi hele tiden har fået gode pædagoger ud af vores eksisterende seminarier.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Jeg vil alligevel gentage opfordringen til So-

cialdemokraterne, til den socialdemokratiske ordfører, fru Else Marie Mortensen, om, at vi i fremtiden bruger alle vores kræfter til at diskutere substansen frem for – synes jeg – latterlige personforfølgelser og andre dårlige kommentarer.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Det, der får mig herop, drejer sig også om besparelser, om praktikpladssituationen. Jeg vil meget gerne spørge ministeren, om det, at de studerende i praktikperioden skal have tid til at foretage disse mange iagttagelser af børnene, eventuelt kan resultere i, at man fra institutionernes side vil kræve en personaleopnormering. Kritikken fra disse institutioners side går jo – efter hvad jeg har hørt – på, at de studerende i praktikperioden ikke kan betegnes som reel arbejdskraft.

Derfor vil jeg gerne spørge: Er det sådan, som jeg tror, at hvis personaleorganisationerne vil kræve en opnormering, så kunne de besparelser, der her er lagt op til, måske endda kan gå hen og resultere i øgede offentlige udgifter i det lange løb? Det perspektiv synes jeg man skal tage med ind i debatten.

Formanden:

Jeg skal lige gøre den bemærkning, at de korte bemærkninger normalt er forbeholdt en kort bemærkning til et af de indlæg, der har været.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

For anden gang i undervisningsministerens regeringstid er der iværksat udvalgsarbejde på pædagogområdet. Efter godt 9 måneders arbejde med det kommissorium at udarbejde et forslag til en ny struktur for en fælles pædagoguddannelse afgav det såkaldte Eva Caspersenudvalg i enighed i november 1990 sin betænkning.

Formålet med det første udvalgsarbejde var bl.a. at øge eksamenskravene og kravet om formelle skriftlige færdigheder. Denne gang er det et krav om en besparelse på området på 50 mio. kr., og det er af udvalget blevet indfriet ved at foreslå indførelse af et praktikår.

Jeg vil gerne rose udvalget for, at de på trods af dette krav turde give sig i kast med opgaven og i løbet af så kort tid komme med et løsnings-

[Hanne Thanning Jacobsen]

forslag, der er afgivet i fuld enighed. Og jeg vil ikke bebrejde udvalget, at studiestederne ikke var repræsenteret. Det var ikke deres afgørelse. Det er ministerens ansvar, og det er kritisabelt.

Jeg kan ligeledes heller ikke bebrejde udvalget, at to tredjedele af de mennesker, der arbejder på børneområdet, er uden egentlig uddannelse. Det spørgsmål må Folketinget nødvendigvis snarest gøre noget ved, og det håber jeg ministeren er enig med mig i.

Lovforslaget, som det ligger foran os i dag, rummer en række problemer. For det første den lønede praktik. Jeg frygter, at hensynet til, at praktikken skal være en del af uddannelsen, bliver underordnet det arbejdsmæssige. Det er vigtigt, at praktikken bliver så kvalificeret som muligt for børnenes skyld – det er jo dem, det handler om. Under førstebehandlingen af lovændringen om læreruddannelsen var ministeren bekymret for, hvad vi kunne udsætte børn for i forbindelse med lønnet praktik, men det gælder måske ikke her.

Jeg har også betænkeligheder ved opbygningen og sammensætningen af de regionale praktikpladsudvalg. Hvorfor er seminarierne ikke med i disse udvalg? Hvad er praktiklederens rolle i fremtiden? Det ser ud, som om initiativretten er flyttet fra seminarierne til praktikudvalgene. Hvordan sikres det antal praktikpladser, der svarer til behovet? Inden for døgnområdet f.eks. bliver boenhederne stadig mindre, og jeg har svært ved at se, hvordan man dér får råd til en lønnet praktikant. Jeg frygter, at udbudet af særlige praktikpladser vil blive meget lille, hvis praktikpladsudvalget kan stille, skal vi kalde det almindelige pladser til rådighed. Vi må sikre, at den socialpædagogiske del af uddannelsen ikke forringes.

I dag kan den studerende komme i praktik overalt i landet. Det tilgodeser dels specielle og mindre arbejdsområder, dels den studerendes personlige udvikling. Jeg er lidt bange for, at de studerende låses fast i nærområdet. Det er selvfølgelig godt for arbejdsgiverne, men ikke for nyudvikling og forandring.

Styringsreglerne svarer til den model, som ministeren har opereret med ved andre uddannelsesændringer de seneste år: en kraftigt oprioriteret bestyrelse på bekostning af personale og studerende. Det er helt i uoverensstemmelse med bemærkningernes ord om fleksibilitet, selvforvaltning, brug af egne ressourcer osv.

Studieordningerne skal efter indstilling fra rektor fastsættes af bestyrelserne. I lov om læreruddannelse skal bestyrelsen godkende studieordningen. Hvad er forskellen?

Er lønpuljen på de 35 mio. kr. som kompensation for bortfald af praktikvederlag og betaling for konferencetimer ikke imod DUT-princippet, når det af bemærkningerne fremgår, at amter og kommuner skal frigøre 15 mio. kr. heraf?

Optagelse af studerende to gange om året har givet mange reaktioner fra uddannelsesstederne. Syv forskellige niveauer på samme tid! Det vil give store udvidede administrative problemer. Der må kunne findes andre modeller.

Til sidst vil jeg gerne vende mig imod uddannelsens indhold. Der opregnes en række fag. Socialpædagogik er et særligt område. Skulle det have været med? Fagene kan jo samles, hvis studiet organiseres som projektorienteret undervisning, og det vil passe fint med omtalen af ændringerne i arbejdsområdet, som er baggrunden for forslaget.

Som sædvanlig er jeg utryk ved de mange bestemmelser om ministerbemyndigelser, især § 3 bekymrer mig. Meget kraftige styringer via eksamen og undervisningsbegrænsning set i sammenhæng med de 5 mio. kr. til udvidelse af prøverne er ikke et godt signal, medmindre de øgede evalueringskrav bliver koblet sammen med undervisningen og ikke som isolerede prøver ved uddannelsens afslutning. Jeg er også lidt bekymret for, hvem der skal lave bekendtgørelser og vejledninger efter nedlæggelsen af Seminarrådet. I hvilken retning skal de gå?

Til gengæld glæder jeg mig over de midler, der er afsat til forsøgs- og udviklingsarbejde. Det kan blive et godt bidrag til udviklingen på hele arbejdsområdet. Der bør være mulighed for at inddrage nye områder, f.eks. voksenpædagogik og arbejdet med etniske grupper.

Det må vi se på under det kommende udvalgsarbejde. Det skal være godt og grundigt, før vi kan sige ja til denne reform.

Niels Højland (FP):

Jeg skal på Fremskridtspartiets vegne kort give udtryk for vores syn på dette lovforslag.

I bemærkningerne kan man læse, at der er tale om besparelser på ca. 50 mio. kr., og lovforslaget lægger efter vores opfattelse også op til en mere effektiv og bedre udnyttelse af uddan-

[Niels Højland]

nelsessystemet på dette område. Derfor vil Fremskridtspartiet også umiddelbart se positivt på dette lovforslag.

Men det er klart, at jeg ikke kan undlade at give udtryk for, at det altid har været Fremskridtspartiets politik og også fremover vil være det, at børnepasningsområdet i første omgang bør være forældrenes og noget, de klarer suverænt. Jeg ser gerne, om ministeren fremover forsøger, om der kunne ske en yderligere privatisering på dette område, så mere blev lagt over til forældrene. Det er klart, at der kan være områder, hvor man er nødt til at tage sig af folks børn, men i almindelighed må det i første omgang være forældrenes opgave.

Men som sagt, vi vil se positivt på lovforslaget under udvalgsarbejdet.

Jette Pors (CD):

Hvorvidt det er forældrenes opgave eller det er institutionernes opgave, skal jeg afholde mig fra at gå ind i. Virkelighedens verden fortæller jo, at der er brug for uddannelserne.

Vi mener i CD, at lovforslag nr. L 155 giver uddannelserne et kvalificeret løft. Der er allerede sagt noget om de enkelte emner, så jeg skal gøre det rimelig kort.

Om strukturen vil jeg tilkendegive, at vi finder det helt i orden med den foreslåede forlængelse af studietiden. Vi finder det naturligt, at disse uddannelser tilrettelægges som vekseluddannelser. Vi hilser med glæde, at der strammes op om eksamenerne inden for de forskellige fagområder. Det behøver ikke, som nogle påstår, forringe helheden og sammenhængen i uddannelsen, snarere tværtimod.

Med hensyn til praktikken kan vi støtte forslaget om omlægning fra SU-finansiering til lønnet praktik. Det er også rimeligt nok at sammenkæde praktikpladsbehovet rundt omkring i landet med behovet for uddannelsespladser.

Om seminariernes fremtidige rolle vil jeg blot sige, at vi også finder det i orden, at der skabes muligheder for at få dem mere centralt placeret med hensyn til efter- og videreuddannelsen. Det giver gode muligheder for pædagogerne til at følge med udviklingen.

Der vil måske opstå nogle overgangsproblemer ikke mindst for de ikkeuddannede pædagogmedhjælpere. Jeg har læst hørings svarene omkring betænkningen, og jeg kan forstå, at der er ca. 20.000 sådanne pædagogmedhjælpe-

re med en gennemsnitsalder på ca. 35 år. Det er mennesker, der har stor erfaring inden for området, men ingen uddannelse. Jeg håber på, at der kan findes en fornuftig løsning. Jeg har forstået, at et sted mellem 700 og 850 pædagogmedhjælperstillinger bliver konverteret til praktikantstillinger. Det lader altså nogle tilbage. Men lad os se på det.

Så er der dette med at passe fysisk og psykisk handicappede. Det kræver noget helt specielt af pædagogerne. Jeg håber, at der også fremover vil blive taget højde for det i uddannelsesforløbet, for vi må ikke forringe den side af uddannelsen.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi gerne medvirker til at få gennemført denne reform, der i sit oplæg tegner til at blive til gavn for brugerne af den pædagogiske arbejdskraft.

Ole Vig Jensen (RV):

I Det Radikale Venstre er vi indstillet på at medvirke til at fremme dette forslag, som jo, som det allerede er sagt af flere, har til formål at samle de eksisterende uddannelser inden for børnehave-, fritids- og socialpædagoguddannelserne til en fælles uddannelse – dels for at imødekomme de omstillingsbestræbelser, som er i gang inden for socialektoren, inden for skolesektoren og inden for fritidssektoren, dels vel også for at forbedre og øge mobiliteten inden for det samlede uddannelsesområde.

Vi kan altså fra radikal side helt klart støtte disse bestræbelser. Jeg mener i øvrigt, at vi allerede har sendt sådanne signaler, dels med fremsættelsen af 7-punkts-programmet for folkeskolen om en udvikling af skolen og om skolen som kulturcenter, dels med fremsættelsen af det senere sociale udviklingsprogram.

Endelig noterer vi os og tillægger det også betydning, at det er et enigt udvalg under Eva Caspersens ledelse, som har fremlagt en god betænkning om denne fælles pædagoguddannelse, og at ministeren i øvrigt har valgt at følge udvalgets betænkning.

At uddannelsen hermed forlænges med et halvt år, er fint, også at det kan ske på de økonomiske betingelser, som her er stillet op. Jeg synes, det er en interessant løsning, der foreslås, når det gælder praktikordningen. Dels er der altså en øvelsespraktik, og dels er der nu en lønnet praktik. Og konverteringen af løntimer fra andet personale og herunder også fra vika-

[Ole Vig Jensen]

rer til en egentlig praktisløn skulle efter det oplyste kunne ske ved, at der er en meget stor rotation i den medarbejderstab, som knytter sig til disse institutioner. Personalegennemstrømningen – som det hedder – er så stor, at det vil kunne ske uden større vanskeligheder. Hvor det ikke kan ske, skrives der i bemærkningerne, er det så meningen at afsætte særlige puljemidler til at løse problemer dér, hvor der måtte være nogle. Hvis disse formodninger og forventninger slår til, finder vi, at det er en acceptabel og hensigtsmæssig løsning på det spørgsmål.

Forslaget lægger også op til en meritoverførsel, i god overensstemmelse med, hvad vi bestræber os for på alle områder i disse år, og jeg mener, det er vigtigt, at man også her lægger op til at tilrettelægge særlige uddannelsesforløb for mennesker, som er i beskæftigelse, og som altså besidder sådanne erfaringer og kvalifikationer, at de på den ene side kan få mulighed for en teoretisk del, på den anden side også blive godskrevet for de erfaringer, de allerede selv har indhentet.

Den nye uddannelse, som er en meget bred uddannelse og har et bredt virkefelt, kan der siges meget godt om, synes jeg. Dér må vi i det videre arbejde være opmærksomme – og det vil vi være under udvalgsarbejdet – på de særlige opgaver, der knytter sig til mere belastede unge og voksne, især klienter på vore institutioner, og se på, om forslaget tilgodeser uddannelsen af de grupper, som skal varetage disse særlige opgaver. Men det er vi indstillet på at se nærmere på under udvalgsarbejdet.

Men tilslutning til lovforslaget i øvrigt.

Lysholm Christensen (KRF):

Pædagoger udfører et yderst betydningsfuldt arbejde i vort samfund. Det er jo således, at hovedparten af forældrene i vore dage ønsker en institutionsløsning, når det gælder pasning af deres børn, og derfor er det vigtigt, at vi har et velfungerende system på dette område. Personlig ønsker jeg godt nok politisk at fremme det mål, at forældre får mulighed for at få reel valgfrihed med hensyn til, om de ønsker, at børnene passes hjemme eller på institution, men det er en anden sag.

Det er forbundet med meget stort ansvar at blive betroet børnene i en afgørende alder, i et afsnit af deres liv, hvor meget af personligheden fastlægges, og derfor er det vigtigt, at vi har

en god uddannelse af pædagoger. For pædagoger går jo for så vidt i forældrenes sted, og derfor bør forældrenes førsteret respekteres, når det gælder overordnede værdier og mål for opdragelse og påvirkning.

Pædagoger har tid efter anden med mere eller mindre ret været udsat for kritik. For at imødekomme den kritik er det vigtigt, at vi her fastlægger en god uddannelse, men at man på den anden side også respekterer forældreretten, som jeg nævnte det. Nu er det godt nok ikke indholdet i uddannelsen, vi skal drøfte her, men jeg finder det alligevel vigtigt at fremhæve disse ting.

Endelig vil jeg knytte et par kommentarer til begrebet pædagog. Det er jo egentlig udtryk for sprogforvirring at kalde dette her for en uddannelse af pædagoger, for hvad med undervisere i andre skoleformer? Er de ikke også pædagoger? Man kan da håbe, at de er det. Hvad med forældrene, de kan vel også være pædagoger? Det at være pædagog er vel egentlig en egen-skab, en given person er i besiddelse af, nogle evner, man har, frem for en uddannelse. Så begrebet pædagog er egentlig lidt misvisende i denne forbindelse.

Jeg synes ikke, at man netop på dette område bør tage patent på ordet pædagog. Det findes så mange andre steder også. Jeg må desværre indrømme, at jeg ikke har noget bedre navn på rede hånd, men jeg ville alligevel ikke undlade at komme med denne bemærkning.

Lovforslaget bygger på betænkningen fra et enigt udvalg i november 1990, og jeg skal ikke gennemgå de enkelte principper, blot lige hæfte mig ved de to hovedpunkter: tanken om fælles pædagoguddannelse og så dette med den lønnede praktik.

Kristeligt Folkeparti kan i princippet tilslutte sig begge hovedpunkter. Vi finder, at det er udmærket, at man laver en fælles uddannelse. Der er jo mange lighedspunkter i de opgaver, der skal løses rundt omkring på de forskelligartede institutioner. Kravet om fleksibilitet og parathed til at påtage sig nye opgaver peger også i retning af en fælles uddannelse med en såkaldt mild specialisering, så det er helt fint.

Når det gælder den lønnede praktik, er det også i princippet rigtigt set fra vores side. Vi ser dog et par problemer i det, men de kan forhåbentlig løses. Vi håber ikke, at det får til følge, at der skal afskediges fast personale rundt om-

[Lysholm Christensen]

kring for at skaffe plads til disse praktikanter. Og hvordan er det med aflønningen i børnehaveklaser og på private skoler f.eks.? Det er muligt, at jeg ikke har læst teksten godt nok, men ellers må vi have tingene klaret op i udvalget for at se, om der skulle være problemer her.

Så vil jeg også lige udtrykke min glæde over, at der i lovforslaget også er skaffet plads til institutionen Diakonhøjskolen i Århus, som selv er indstillet på at fungere under de vilkår, der er skitseret her. Så det synes jeg er helt fint.

Og så til sidst hvad også andre ordførere har været inde på -: Vi har en stor gruppe af pædagogmedhjælpere, som står uden egentlig uddannelse. Om det hører med i denne lov, skal jeg ikke her tage stilling til, men der er måske et område, hvor vi bør skaffe en egentlig uddannelse. Det er jo en meget stor gruppe, som også er betroet et vigtigt stykke arbejde, så det kan være, vi skal have set på det ved en anden lejlighed.

Men i princippet tilslutter Kristeligt Folkeparti sig lovforslaget.

Køpke Christensen (FP):

Som et ansvarligt parti er det klart at Fremskridtspartiet altid først og fremmest kigger på og dykker ned i de økonomiske konsekvenser af sådan et forslag, men samtidig ser vi da også på børnenes tarv; det må vi da erkende.

Spørgsmålet er nemlig, om man i grunden tilgodeser børnenes tarv med dette lovforslag. Der vil jo ske det, at nogle institutioner med dette forslag vil komme ud for, at der hvert halve år skal udskiftes en person i personalegruppen. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han mener, at det måske ligefrem kan være en fordel at gøre det her. Umiddelbart vil jeg personligt sige, at jeg ikke tror, det vil fremme børnenes tarv, at der sker denne hurtige udskiftning i personalegruppen.

Dernæst kunne jeg godt tænke mig at få be-lyst, om institutionerne kan risikere i en periode ikke at skulle være praktikplads, så der på den måde sker det, at den pågældende institu-tion skal søge en vikar i den pågældende perio-de. Institutionerne kan formodentlig ikke være 100 pct. sikre på at få de studerende i begge praktikperioder. Det er efter vores opfattelse også et aspekt, man bør kigge alvorligt på. Det står i lovforslaget, at man skal have tre forskel-lige institutionsformer i praktikperioderne, og

dér kan der efter vores opfattelse godt ske det, at man skal ud at søge en vikar i visse perioder, og det mener vi ikke er så effektivt.

Til sidst vil jeg gerne spørge ministeren: Fin-der ministeren i øvrigt, at det vil være en forrin-gelse for de unge mennesker, som ønsker at få et grundigt kendskab til dette at gå ind i en pæ-dagogstilling senere gennem seminariet? Det, man gør med forslaget, er jo, at en almindelig pædagogmedhjælperstilling nu ved forslagets gennemførelse forringes, så de unge mennesker ikke i samme grad har muligheden for at gå ind som pædagogmedhjælpere, inden de springer på vognen og går på seminariet. Det mener vi var en kvalitet i sig selv, og det tror jeg også mi-nisteren vil erkende faktisk er et af minuserne.

Men alt i alt synes vi, lovforslaget lyder for-nuftigt. Jeg syntes bare, jeg ville sætte det her på plads, idet jeg har haft kontakt med en del institutionsledere, og de siger faktisk, at godt nok er organisationernes opbakning til dette forslag i orden, men det, man skal betænke, er, at det jo ikke er altid, organisationerne tænker på børnenes tarv. Det kunne jo også godt være, at de kun tænker på personalets tarv.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke ordførerne for det flertal, som her i princippet har givet tilslutning til det kompromis – og jeg vil næsten sige columbus-æg – som er blevet udklækket i Eva Caspersen-udvalget.

Vi får en bedre uddannelse med mere teori og mere praktik, mere fleksibilitet, og samtidig overholder vi de økonomiske rammer, der er sat. Hvad kan man så næsten forlange mere?

(Demonstration på tilhørerpladserne).

Formanden:

Jeg henstiller, at man sidder ned på tilhører-pladserne.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Disse forbedringer får vi samtidig med, at vi får en enhedsuddannelse, som i lang tid har væ-ret efterspurgt i hvert fald i kommunerne og i mange institutioner, i bestyrelsesforeninger, rektorforeninger osv. Så jeg tror, man kan sige, at der har været meget bred opbakning til dette kompromis.

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Derfor ville jeg gerne sige, at for mig er Eva Caspersen-udvalgets betænkning lidt af en bibel, som vi skal passe på ikke at komme for langt væk fra, for den sikrer alle forbedringer, jeg har nævnt. Og hvis vi flytter for meget på det på ét punkt, kan det være, at der er nogle af de parter, der har været med i kompromiset, som siger: Jamen så kan vi ikke være med til det; vi måtte give osv. osv.

Selvfølger kan vi tale om alting, og jeg har lyttet opmærksomt til alle de spørgsmål, der er stillet. Jeg glæder mig til at give nogle gode svar på alle spørgsmålene i udvalget, men jeg synes, vi bør stå fast på hovedlinjerne i det kompromis, som blev udformet i udvalget, og det føler jeg også at der er tilslutning til her i salen.

De fleste bemærkninger har drejet sig om praktikken, og jeg mener, at de ordførere, der har kritiseret modellen eller har udtrykt betænkelighed ved den, glemmer nogle meget væsentlige forhold. Lad mig lige kort nævne, at det drejer sig om et område med cirka 70.000 ansatte. 70.000 ansatte fordelt på 7.000 institutioner. Ud af disse 70.000 ansatte er der en årlig udskiftning på omkring 10.000, og der er en meget stor mængde ikkeuddannede blandt de ansatte. En meget stor del af disse ikkeuddannede er helt unge. Så de unge uden uddannelse, dem har vi i forvejen på institutionerne. Det nye er, at vi nu skal have nogle flere af dem til at være der som led i et uddannelsesforløb.

Til beroligelse for hr. Køpke Christensen kan jeg sige, at der jo ikke bliver større trafik ud og ind. Tværtimod er de der i længere perioder, for også i dag kommer de studerende jo ind på institutionerne, og i dag har vi denne voldsomme udskiftning: 10.000 om året, hvoraf mange unge. Så jeg tror ikke, man behøver at have disse bekymringer.

Og jeg tror, det bliver relativt nemt at skaffe disse praktikpladser, dels gennem timekonvertering, dels gennem den puljeordning, som der jo også er. De første praktikanter vil komme på det helt rigtige tidspunkt, nemlig – så vidt jeg kan regne ud – i 1993, hvor det stigende børnetal jo vil afsætte sig i flere ansatte, og hvor man må formode, at det bliver ekstra nemt at skaffe disse praktikantnormeringer, eller hvad vi nu skal kalde dem.

Det er selvfølgelig derfor, at både kommunerne og de relevante personaleorganisationer er gået ind for det. Det er derfor, man ser for-

manden for Rektorforsamlingen for børnehav- og fritidspædagogseminarierne rykke for lovforslaget på rektorernes vegne og på bestyrelsesforeningens vegne. Flere har jo været betænkelige ved, om nu ministeren ville gå og lave om på det, som Eva Caspersen-udvalget var blevet enig om. Svaret ligger her i dag: Nej, ministeren står ved det og vil gøre alt, hvad han kan, for, at det barn, der blev født i det udvalg, skal komme til verden, og at det skal kunne træde i kraft så hurtigt som muligt. Og det vil sige 1. januar 1992, men med bestyrelsesreglerne i kraft allerede nu til august 1991, så man kan begynde at forberede sig på det nye.

Jeg havde lidt ondt af fru Else Marie Mortensen, som skulle holde hr. Frank Jensens tale, for den var ærlig talt ikke værd at holde – i hvert fald ikke begyndelsen af den. Men det var også, som om der var to dele i den tale. Gud ved, om det sidste var klistret på, for at det ikke skulle være for negativt? Jeg vil nøjes med at tælle de lyse timer og se på det sidste, hvor der dog var principiel tilslutning til lovforslaget. Og da jeg på et tidspunkt syntes, at fru Hanne Thanning Jacobsen var ved at bevæge sig ud i lidt for mange forbehold, sad jeg og glædede mig ved at læse Børn & Unge fra november, hvor jeg synes at fru Ebba Strange sagde, hvad der skal siges om denne sag.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg skal sige tak til undervisningsministeren for medynken. Jeg vil i hvert fald sige, at den ikke er nødvendig, for uanset at det selvfølgelig er sådan, at hr. Frank Jensen har et andet ordforråd og siger tingene på en anden måde, end det måske ville falde mig naturligt at gøre det, er indholdet i den tale, jeg holdt på gruppens vegne, nøjagtig det samme, som jeg selv ville have skrevet. Men selvfølgelig ville jeg nok have formuleret mig med nogle andre udtryksmåder.

Men medynk har jeg ikke behov for.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det kom jo ikke bag på mig, hr. minister – jeg var her jo – at vi lige skulle have den bemærkning.

[Ebba Strange]

Jeg kan sige på vegne af SF's folketingsgruppe, at jeg og hele gruppen står bag det indlæg, som fru Hanne Thanning Jacobsen har holdt.

Jeg kan så sige på egne vegne, at jeg også står bag det, jeg har sagt i Børn & Unge. Jeg roste først og fremmest organisationsrepræsentanterne i Børn & Unge, for jeg synes, de har gjort et fabelagtigt godt arbejde i et udvalg, som ministeren havde nedsat udelukkende bestående af embedsfolk og organisationsfolk; der var ikke én repræsentant for hverken de studerende, lærerne eller rektorerne, ingen af dem, som hver eneste dag arbejder med disse problemer inde på livet.

Dér sad de og skulle prøve at få noget godt ud af et oplæg, og jeg kender godt ministerens oprindelige tanker. De gik nemlig ud på, at nu skulle vi have den uddannelse skåret ned til 2½ år, og så skulle de unge mennesker ud i forpraktik og tjene nogle penge inden, så vi kunne spare noget SU. Det er det columbusæg, som disse organisationsrepræsentanter har været med til at løse, og det syntes jeg at de skulle have ros for.

Derfor fik jeg det samme indtryk af at tale med dem, som jeg hørte ministeren sige her, nemlig at denne betænkning hænger sammen som en helhed. Jeg skal så sige, at der jo ikke lå noget lovforslag i betænkningen, men jeg skal medgive ministeren – og det vil jeg også gerne – at jeg synes, han har holdt sig tæt til betænkningen.

Men de bemærkninger, som fru Hanne Thanning Jacobsen er kommet med, og de ting, som vi skal have opklaret i udvalget, dem står også jeg bag – bare for at der ikke skal være nogen misforståelse i det her foretagende.

Så vil jeg tilføje, at problemet er den betalte praktik, ikke mindst på et tidspunkt, hvor man – som hjemme i min kommune, i hvert fald for tiden – fordi man skal have de kommunale budgetter til at hænge sammen, skærer ned på normeringerne i institutionerne. Der kan det godt blive svært.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Mine oprindelige tanker var at styrke praktikken. Det var ud fra et positivt engagement i denne uddannelse, hvad enten fru Ebba Strange så vil tro det eller ej. Disse oprindelige tanker prægede naturligvis kommissoriet for ud-

valgets arbejde. Jeg er da holdt løbende orienteret, og jeg er lige så imponeret som fru Ebba Strange over, hvor godt udvalget har løst sine opgaver på trods af dets snævre sammensætning.

Vi fik altså et lille udvalg, der til gengæld blev effektivt, og som havde ganske gode antenner over for de forskellige grupper, som her skal bringes sammen, og det er jeg lige så taknemlig for som fru Ebba Strange.

Jeg synes, at vi må konstatere, at der bør kunne laves et hurtigt forlig mellem alle de partier, der har sagt ja, inklusive SF, som har nogle bemærkninger naturligvis. Vi må prøve at se på det alt sammen, men i det store og hele synes jeg at det holder, og som jeg sagde i mit første indlæg: Her er der noget, som vi ikke skal pille alt for meget ved.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.54

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 53:

Forslag til folketingsbeslutning om uddannelsesstøtte til danskere, der ønsker at studere i udlandet.

Af Jette Pors (CD) m.fl.
(Fremsat 19/2 91).

Forslaget sattes til forhandling.